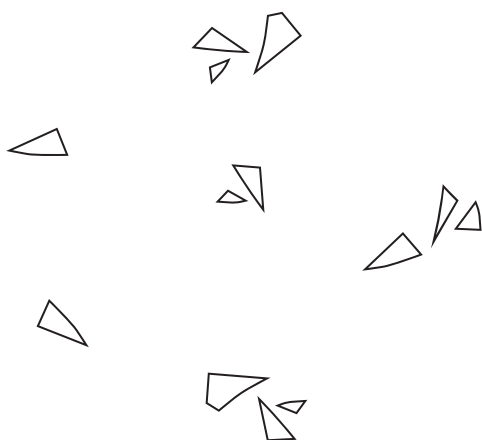

schervenstad

HANAN FAOUR

schervenstad

DE GEUS

© Hanan Faour, 2022

Omslagontwerp Kaftwerk | Janine Hendriks

ISBN 978 90 445 4505 0

NUR 301

maybe i am this organ myself.
maybe this organ will be my country,
& everyone i love
is safe here.

Jess Rizkallah
strofe uit 'origin story' in *the magic my body becomes*

Mijn laatste gesprek met Isaac was zeven maanden geleden. Hij stuurde me om één over elf 's avonds een foto van een taart met vijftwintig kaarsjes. Nu moet ik een paar keer knippen om zeker te weten dat de notificatie waardoor mijn telefoon oplicht Isaacs naam bovenaan heeft staan, *Isaac* met een klavertje. Zo had mijn moeder hem in haar telefoon gezet: ik heb de emoticon laten staan nadat ze zijn nummer had doorgestuurd.

Isaac ☘

dina

17:28

de haven is ontploft

17:28

Wat?

17:29

De video die hij stuurt duurt vijfendertig seconden. Mijn vinger blijft boven de playknop op mijn scherm hangen en ik durf pas te drukken als het niet meer voelt of mijn keel wordt dichtgeknepen.

Op het scherm verschijnt een rij flatgebouwen. Aan de horizon een rookwolk die steeds groter wordt, het lijkt op

een grote bol watten of een schapenvacht of een wolk waar een klein kind in een sprookje een dutje in zou doen. Dan knalt de wolk uit elkaar. Het scherm kleurt feloranje, bijna goud, er schiet een vloedgolf van lucht naar de camera toe. De rollende lucht slaat tegen de flatgebouwen aan, een hand schuift voor het beeld, ik probeer de video net op dat moment te pauzeren om te zien of er een litteken dwars over de pink loopt, het litteken dat Isaac kreeg toen ik in een kwade bui de deur van onze slaapkamer dichtgooid, maar het beeld is te wazig om het vast te kunnen stellen. De camera zakt, alles wordt zwart en er klinkt gerinkel: gerinkel als de deur van de sigarettenwinkel waar opa zijn sigaretten haalde, maar dan harder. Honderd sigarettenwinkeldeuren die tegelijkertijd openslaan. Het beeld blijft zwart, het gerinkel stopt. Een vrouw gilt maar ik versta haar niet. De doffe zenuw die van mijn cupidoboog naar het tussenschotje van mijn neus loopt, prikt.

Ben je oké?

17:32

De lucht in de keuken benauwt me en mijn handpalmen voelen klam aan. Ik laat de wasbak vollopen met koud water en steek mijn handen er langzaam in, eerst tot mijn nagels en dan vingerkootje voor vingerkootje, tot ze tot aan mijn pols verdwenen zijn. Op het wateroppervlak drijft een geblakerd stukje prei.

Isaac en ik hadden een computerlimiet: we mochten allebei maximaal een kwartier per dag achter de pc, een halfuur als we een werkstuk moesten maken, en alleen vóórdát het avondeten op tafel stond. Mama zei dat het was omdat haar hele kant van de familie sterk verziend was en te veel tijd

achter het beeldscherm onze ogen zou verpesten, maar al gauw ontdekten we dat papa niet wilde dat we de telefoonlijn bezet hielden. ‘Alsof je een kriebelende neus hebt, maar niet weet wanneer je gaat niezen,’ legde hij uit. ‘Zo voelt het om niet bij je familie in de buurt te zijn. Je aandacht is altijd ergens anders.’

Ik schaam me als ik denk aan zijn uitspraak. Er zijn weken dat ik lijk te vergeten dat Isaac bestaat en onze gesprekken zijn niet veel meer dan verkapte verjaardagswensen aan onszelf. Tijdens de babyshower van Reyna moest iedereen een babyfoto meenemen – pas toen me werd gevraagd wie het kindje naast me in de couveuse was, realiseerde ik me dat ik nog nooit had verteld over Isaac. Wat had ik moeten zeggen? *Dat is Isaac, mijn tweelingbroer. Als kleuters drukten we onze navels tegen elkaar aan omdat we ervan overtuigd waren dat we zo ter wereld waren gekomen. Ik heb hem al tien jaar niet gezien.*

Hallo?

17:40

Mijn vingers laten waterdruppels achter op mijn telefoon-
scherm en ik veeg ze weg met de onderkant van mijn shirt.

ja ben ok

17:48

Weet mama het al?

17:49

▶-----

17:50

Hij stuurt me een spraakbericht. ‘Mama zei dat ze het aan voelde komen,’ zegt hij. ‘Alles thuis was al dagen aan het rotten. Zelfs de uien.’ Het klinkt gehaast.

Ik weet niet wanneer ik zijn stem voor het laatst heb gehoord, zelfs op onze verjaardag sturen we elkaar alleen maar foto’s van taarten, memes over hoe oud we worden of een aaneenschakeling van emoji’s. Ik denk dat ik hem voor het laatst heb horen praten via een omweg – via een video op mama’s telefoon vorig jaar, waarin hij haar een fijne zestigste verjaardag wenst. Het voelt als een uitdaging, alsof Isaac zegt: ‘Ik heb iets van mezelf gegeven, nu is het jouw beurt.’ Ik druk op mijn scherm om mijn stem op te nemen, gooi de opname dan weg en probeer het opnieuw, klem mijn kiezen eerst stevig op elkaar, adem in door mijn neus. ‘Moeten we komen?’ vraag ik. Pas nadat ik het bericht een paar keer heb teruggeluisterd, durf ik het te versturen.

▶----- 17:52

we kijken morgen ff 17:53

Ga je naar papa? 17:53

Ik vis het stukje prei uit de wasbak en rol het tussen mijn vingers. Tijdens een van de ruzies tussen onze ouders, die ene die ik me herinner omdat hij begon tijdens de finale van het Junior Songfestival en Isaac en ik net nadat de stemlijnen gesloten waren naar boven werden gestuurd, hoorden we mama zeggen dat het niet normaal was om een kind mee

te nemen naar zo'n plek. Het was het jaar dat Tess won met 'Stupid', ondanks de vijf sms-stemmen voor De Smilies die ik via papa's telefoon had gestuurd.

'Het staat daar op springen, Abed,' zei ze.

We snapten niet wat ze bedoelde. Op onze kamer klom Isaac op het bovenste bed van ons stapelbed. Hij hurkte op het matras, leunde over de rand van het bed en sprong eraf, besloot het nog een keer te doen, en nog een keer. Als een video die we opnieuw en opnieuw afspeelden, bleef hij in hoog tempo de ladder op klimmen om zich vervolgens van het bed af te werpen, tot mama de deur opengooide, ons een boze blik toewierp en de deur weer sloot. *Het staat daar op springen.* Had ze net zo'n scène als die in het filmpje voor zich gezien? Een golf van lucht die zich tegen de gebouwen aan kapotslaat?

Ik trek de stop uit de wasbak en kijk hoe het water met een slurpend geluid de gootsteen in verdwijnt. In het halfuur daarna belt mijn moeder me elke vijf minuten, maar telkens wacht ik tot ze mijn voicemail krijgt en vanzelf ophangt. Na haar vierde poging stuur ik haar een bericht. *Erg, hè?* Daarna: *Ik kom vanavond langs.* Ze stuurt een huilende smiley, zonnebloem en lieveheersbeestje, en dan reageert Isaac.

weet het nog niet. bel je morgen

18:41

Soms vraag ik me af of Isaac en ik toen hij vertrok een onuitgesproken pact hebben opgesteld. Spraken we die ochtend af elkaar vanaf dat moment alleen nog maar te zien als het van levensbelang was? En zouden we dan in alle andere situaties, als in een perfect ingestudeerde dans, om elkaar heen bewegen en elkaar niet confronteren met ons bestaan?

Als kleuters waren Isaac en ik magneten. Wanneer we aan weerszijden van het schoolgebouw of op de twee verst van elkaar verwijderde zitplaatsen bij het paasontbijt werden gezet, vonden we binnen een paar seconden onze weg naar het midden weer terug en konden we daarna alleen nog maar met ruwe kracht van elkaar los worden gewrikt. De eerste keer dat ik ergens ging logeren, huilde Isaac de hele avond. Om half twee 's nachts werd ik van mijn leeggelopen luchtbed gehaald.

‘Je ouders belden, ze komen je zo halen,’ zei Lena’s moeder. Ze had een lichtgrijs pyjamashirt aan en een bijpassende broek met witte wolkjes. Ik zag nu pas dat ze twee diepe groeven tussen haar wenkbrauwen had. Ze had haar bril niet op.

‘Waarom?’ vroeg ik. Ik zei het zachtjes – Lena en Roos lagen samen in de hoogslaper boven me en ik kon niet zien of ze wakker waren.

Ze gaf geen uitleg, zei alleen tegen me dat ik mijn spullen moest pakken en knipte het paarse lavalampje op de hoek van Lena’s bureau aan. In het lavendelkleurige licht propte ik mijn kleren, tandenborstel en sloffen in mijn rugzak.

Mijn vaders haar zat verwilderd en toen hij de auto uit stapte om de deur voor me open te doen, zag ik dat hij geen schoenen aanhad.

‘Baba?’ vroeg ik. Zijn reactie was een zacht gebrom, bijna hetzelfde geluid dat hij maakte als hij net sliep. De aanzet van een snurk. ‘Wat is er?’

‘Je broer,’ mompelde hij. In het licht van de straatlantaarn leek zijn huid zo grijs als die van een zombie.

Thuis liet Isaac me beloven dat ik nooit meer ergens anders zou slapen. Hij liet me zweren op mama, en toen op baba,

en toen op de aardbol en het heelal. Voor het heelal wees hij naar de *glow-in-the-dark*sterren die we op ons plafond hadden geplakt. We hadden ze voor onze zesde verjaardag gekregen. ‘Zweer op Noenoe,’ zei hij als laatste, terwijl hij de vaalblauwe teddybeer met het afgeknipte linkeroor stevig vastpakte.

‘Ik zweer op Noenoe, Isaac,’ geeuwde ik.

Hij knikte tevreden, legde de knuffelbeer neer en liet toen pas zijn hoofd in het kussen zakken. Noenoe lag ondersteboven tussen ons in, met zijn afgesleten snuit onder het verwassen Sesamstraatdekbed en zijn poten op het kussen. Ik draaide hem om zodat hij ’s nachts niet zou stikken, zijn snuit en kleine glimlach staken net boven de rand van het dekbed uit.

Na Isaacs vertrek veranderde alles. We waren vanaf toen magnetisch hetzelfde geladen, allebei positief of allebei negatief, waardoor het voelde alsof alles in de wereld, elke tak en steen en waterdruppel, begon te trillen als we te dicht in elkaars buurt kwamen.

Alle mogelijke ontmoetingen werden onbewust voorkomen: Isaac boekte vakanties naar Nederland als ik op buitenlandse festivals was, ik vertelde niet van mijn reis naar Nicosia en zag een week later foto’s van Isaac en zijn vrienden op een bruiloft op het Griekse deel van Cyprus, en toen Isaac twee jaar geleden met Kerstmis als verrassing mama opzocht, zat ik met Roos, Lena en Ines in Londen. Drie dagen later, er was op de terugreis een treinstoring waardoor ik pas om elf uur ’s avonds thuis aankwam, was Isaac net naar een vriend in Düsseldorf vertrokken.

Als ik te lang denk aan de momenten die we onszelf, en elkaar, hebben ontnomen, zonder erbij stil te staan, word ik

misselijk. Ik weet niet of alles wat we hebben gemist:

al onze eigen verjaardagen, en die van onze ouders en grootouders, de 18-, 50- en 75-vlaggetjes die we op de voordeur plakken,

de gedeelde zenuwen tijdens het eindexamen waarbij we elkaar per toeval om drie uur 's nachts in de keuken treffen, een pak cornflakes delen terwijl we de kenmerkende aspecten uit ons geschiedenisboek uit ons hoofd op proberen te dreunen,

Ikeatripjes voor onze uitzet, waarvoor we een busje moesten huren omdat de matrassenverpakkingen niet achter in de auto passen,

het behalen van onze rijbewijzen, ik eerst en hij een halfjaar later, hoe we ruziemaken over wie de auto op vrijdagavond mee mag nemen, de eerste keer door de McDrive,

elkaars eerste echte liefdes en eerste echte hartzeren,

alle inside jokes die hadden kunnen ontstaan tijdens het avondeten, autoritten, treinreizen, vakanties en zondagochtendontbijten,

de elf jaar, ruim vierduizend dagen, bijna zes miljoen minuten zonder elkaar, nog kan worden ingehaald.

Is hij mijn broer nog, of een vreemdeling met wie ik een baarmoeder deelde? Wat betekent onze genetische opmaak als ik niet meer weet hoe zijn stem klinkt zonder de tussenkomst van elektronica, of hij een ochtend- of avondmens is, welk drinken hij in restaurants bestelt en hoe paars de kringen onder zijn ogen zijn als hij een nacht heeft doorgehaald? Ik zie mijn fietsenmaker vaker dan dat ik Isaac bel.

Mijn moeders brillenglazen beslaan als ze zich over haar kurkumathee heen buigt. Ik zie een vlek op de rand van het witte kopje en het valt me op dat haar tanden geler beginnen te kleuren. Laatst zag ik haar met haar pink de kurkuma over haar tandvlees wrijven als een drugsverslaafde.

‘We kunnen toch gaan?’ vraag ik. We zitten op een handgeweven kleedje in de achtertuin, die ruikt naar een pas geopende zak potgrond. De randjes van mijn moeders nagels zijn donkerbruin en in de kruiwagen die naast de poort staat, ligt een gesneuveld tomatenplantje. ‘Wil je niet mee?’

‘Ik vlieg niet graag,’ zegt ze. Ze slurpt de thee luid uit haar glas en vouwt haar benen onder haar billen. ‘En wat moet ik daar doen, Dientje?’

Ik haal mijn schouders op. De thee uit mijn mok klotst over de rand en druppelt op mijn opengevouwen handpalm. ‘We kunnen Isaac toch niet alleen laten?’

Nog voordat ze kan reageren, komt Roland de bijkeuken uit gelopen. Hij wurmt zijn potige lichaam door het kralengordijn dat in de deuropening hangt. De azuurblauwe kraaltjes maken een tikkend geluid als ze langs elkaar bewegen.

‘Marlinde. Ze hoorden die explosie zelfs op Cyprus.’ Hij steekt zijn arm uit en draait het scherm van zijn telefoon eerst naar mijn moeder toe, dan naar mij. Een nieuwsbericht van enkele minuten geleden zegt dat de knal vanaf de kust van het kleine eiland te zien was. ‘Meer dan tweehonderd kilometer verderop,’ zegt Roland. Hij neemt plaats naast mama op het kleed en vouwt zijn benen met moeite over elkaar heen, ademt dan diep uit zodra hij goed zit.

Naast mijn moeders kurkumathee staat Rolands grote mok hete koffie met havermelk. Op de mok staan drie poppetjes met felrode wangen, dichtgeknepen ogen en lange,

zwarte wimpers; boven hun hoofden in krulletters *HOT TEA, NOT GOSSIP*. Roland heeft een lactose-intolerantie. Het was een van de eerste dingen die ik over hem leerde. Toen hij en mijn moeder een paar weken samen waren, nodigde ik ze uit in mijn kleine studioappartement om te komen eten. Ik maakte mijn moeders favoriete auberginestoof en *mjadara*, gekaramelliseerde ui met rijst en linzen. Na het eten deed ik mijn Senseo aan om koffie te zetten en vroeg Roland of ik havermelk had. Hij zou anders wel even naar de *AH* to go lopen. Sindsdien zorg ik ervoor dat er altijd een onaangebroken pak in de koelkast staat, voor het geval dat mijn gootsteen weer verstopt raakt en ik Roland moet bellen om hem te komen maken.

Hij neemt een slok van zijn koffie en legt zijn telefoon met het beeldscherm naar beneden op het gras neer. ‘Wanneer vliegen jullie?’ vraagt hij. Er blijft havermelkschuim op zijn bovenlip achter.

‘Mama wil niet dat we gaan,’ antwoord ik. Ik knik verwijtend naar mijn moeder maar ze lijkt het niet te merken. Ze staart strak naar de pas geschoffelde aarde en mompelt naar Roland dat hij vanavond niet moet vergeten om de verpulverde eierschalen over de grond uit te strooien.

‘Ik vlieg niet graag, Nadine. Dat zei ik net al,’ zegt ze.

‘Dan ga ik alleen.’

Haar wenkbrauwen schieten omhoog en ze kijkt naar me zoals ze vroeger altijd keek net voordat ze meedeelde dat Isaac en ik nog drie seconden hadden om naar boven te rennen en onze tanden te poetsen. ‘Want anders,’ zei ze dan, maar ze hoefde haar zin nooit af te maken.

‘Nadine, je blijft thuis.’ Ze zegt het zacht.

‘Ik ga gewoon even naar Isaac. Om te kijken hoe het met hem gaat. Een weekje, of zo.’

‘Nadine. Nee.’ Ze zet haar mok op de grond neer.

‘Waarom is het zo erg als ze zou gaan?’ onderbreekt Roland ons nadat we een paar keer dezelfde zinnen, mijn moeder ‘je gaat niet’ en ik ‘ik ga wel’, hebben herhaald. Hij stelt de vraag tactisch, pas als mama net een slok van haar thee neemt zodat ze niet meteen een weerwoord op hem af kan vuren.

‘Ze weten nog niet eens hoe alles in de fik heeft kunnen vliegen.’ Haar kaak staat gespannen en als ze zichzelf zou kunnen zien, zou ze haar andere ik een ademoefening laten doen, waarbij ze haar wangen overdreven bolt, dat tien seconden vasthoudt en met een harde zucht uitblaast. ‘Elke zomer word je door iedereen uitgenodigd en doe je er alles aan om niet te hoeven gaan, en juist nu sta je te springen, terwijl alles daar in lichterlaaie staat. Het is alsof je niet goed bij je hoofd bent, Nadine.’ Met een luid geslurp drinkt ze haar thee op en daarmee roept ze zichzelf uit als winnaar van de discussie. Ze pakt mijn halfvolle mok uit mijn handen en staat op om de keuken in te lopen. Het kralengordijn tikt hard tegen de deuropening als ze naar binnen verdwijnt.

Ik sla mijn armen over elkaar zoals ik vroeger deed als ik mijn zin niet kreeg; als we niet naar de McDonald’s mochten op de weg terug naar huis, als ik geen plaatjes van Zoop uit mocht printen om op mijn kamer te hangen, als ik naar bed moest voordat *CSI* begon terwijl ik wist dat ik beter kon gaan slapen omdat ik anders zou dromen dat ik werd gegijzeld of neergeschoten.

‘Meiske,’ zegt Roland. Hij veegt het melkschuim van zijn bovenlip af, zet zijn mok neer en knijpt in mijn knie.

Een van de teamleiders in het magazijn waar ik twee zomers lang werkte nam geen moeite om onze namen te leren en noemde alle vrouwelijke werknemers *meiske*. Pas toen

Chloe, die in haar derde jaar van de kappersopleiding was gestopt om fulltime orderpicker te worden, zei dat hij zijn tyfusbek moest houden en hem in zijn gezicht spuugde, besloot hij te stoppen. Ze werd niet ontslagen, omdat ze de enige werknemer was die elke dag genoeg lijnen liep.

‘Ga gewoon naar je broer toe. Hij wil daar niet in zijn een-tje zijn.’

De eerste keer dat ik voelde dat het land me naar zich toe begon te trekken was na een college in oktober afgelopen jaar. Ik had mijn scriptiedeadline niet gehaald en omdat ik toch collegegeld moest betalen, besloot ik nog een aantal vakken te volgen. Een van die vakken, Global Activism and the Online Sphere, werd gegeven door Leonie, die ook mijn scriptiebegeleidster was. Ik verwachtte colleges over Greta Thunberg, klimaatprotesten en fans van Koreaanse bands die naast muzikliefhebbers ook twitteractivisten waren, maar Leonie begon het college met een foto van een mensenmenigte in het centrum van Beiroet.

De protesten werden aangewakkerd door geplande belastingen op benzine, tabak en op telefoongesprekken via WhatsApp. Vooral dat laatste was een groot pijnpunt, vertelde Leonie. Ze hoefde me niet uit te leggen waarom. Mijn vader vertelde ons altijd dat er meer Libanezen buiten Libanon wonen dan in Libanon, en dat Libanezen daarom van alle mensen op de wereld de hoogste telefoonrekeningen hadden. De eerste keer dat we met mijn grootouders skype-ten waren we niet veel meer dan beige pixels op elkaars schermen. Isaac vroeg naderhand of we nu nieuwe fietsen konden kopen van het geld dat we over zouden houden.